

Jason Schulman och Dan La Botz: Mot lägertänkande, för arbetarklassens internationella solidaritet

En demokratiskt socialistisk internationalism måste avvisa den upp- och nervända nationalismen i ”fiendens fiende är min vän”

[Ur [Socialist Forum](#), vinter 2020, en tidskrift som ges ut av Democratic Socialists of America.]

Som socialister måste vi ansluta oss till en verkligt internationalistisk politik, en politik som stöder demokratiska och arbetarrörelser i hela världen. Vi stöder sådana rörelser under deras kamp mot tyranniska regeringar och de härskande klasserna i alla länder, precis som vi välkomnar deras solidaritet med oss. Som amerikanska socialister måste vi också gå mot andra länders auktoritarism och imperialism, oavsett vad de som styr dessa stater kallar sig. Det vill säga att vi måste gå mot ”campism” [lägertänkande].

Lägertänkande är sedan länge en tendens inom den internationella och amerikanska vänstern. Den närmar sig världspolitiken ur synvinkeln att den viktigaste konflikten går mellan två fientliga geopolitiska läger: det ”imperialistiska lägret”, som idag å ena sidan utgörs av USA, Västeuropa, Saudiarabien och Israel (eller någon sådan kombination) och å den andra det ”antiimperialistiska lägret”, Ryssland, Kina, Nordkorea, Syrien, Iran, Venezuela, Kuba och andra mindre industrialiserade länder. Det antiimperialistiska lägret definieras i allmänhet som alla tidigare koloniserade länder och speciellt alla uttalat antiimperialistiska regeringar i det globala syd. Denna ideologi har varit ett kännetecken för politiska strömningar som definierar sig som marxist-leninistiska, även om andra som inte identifierar sig med den termen också omfattar det. Något överraskande, med tanke på organisationens politiska ursprung, finns lägertänkande nu även inom delar av DSA. Vi hoppas att vår korta redogörelse för och kritik av lägertänkandet kommer att övertyga de i DSA som tilltalas av den att avvisa den, ty den förvanskar själva den demokratiska socialismens innebörd och leder bort socialister från ”en oförrätt mot en är en oförrätt mot alla” och ”arbetare i alla länder förena er!” till den omvända nationalismen hos ”min fiendes fiende är min vän”.

Denna uppdelning av världen i rivaliserande geopolitiska block överskuggar andra frågor och ger den dominerande politiska förklaringen till världshändelser.¹ Den tar sällan upp den inre klasskaraktären i länderna i det ”antiimperialistiska lägret”, och tillskriver dessa länder en progressiv karaktär, oavsett karaktären på deras regeringar och ekonomier. Den kritiserar nästan aldrig de ”antiimperialistiska länderna” och har en benägenhet att ignorera, smutskasta eller rent ut gå mot rörelser för demokrati eller ekonomisk och social rättvisa som uppstår bland arbetande klasser i dessa länder.

Dagens lägertänkande, som beskrivs ovan, går mot den marxistiska och bredare demokratiskt socialistiska traditionen i så måtto som den betonar solidaritet mellan stater istället för internationell

---

¹ Jihad Abusalim, ”Obsessing over ’geopolitics’ dehumanizes Middle East freedom struggles”, [+972 magazine](#), 12 januari 2020.

arbetarsolidaritet. Denna tendens stöder i allmänhet klart kapitalistiska stater (som Iran och Syrien) eller stater som påstår sig vara socialistiska (som Kina eller Nordkorea) och har auktoritära eller totalitära regeringar. Förr i tiden betonade socialister, från Karl Marx till Eugene Debs, från Rosa Luxemburg till C L R James, alltid att arbetarna i alla länder borde stöda arbetare i de andra länderna under deras kamp för demokrati och social rättvisa. Men när det kommer till stater som är i geopolitisk konflikt med USA går lägertänkandet ofta mot stöd till demokratiska rörelser, även de som tydligt leds av arbetarklassen, på grund av att sådana rörelser äventyrar skenbart progressiva regeringar, och att stöda dem alltså skulle göra amerikanska socialister till allierade med vår egen härskande klass. Det leder exempelvis i tydfallet stöd till den kinesiska staten och det härskande kommunistiska partiet, trots att detta parti främjar en ytterst förtryckande sorts kapitalism och går mot arbetarnas självorganisering och arbetarmakt. Denna ståndpunkt förvanskar den marxistiska politiska traditionen med sina rötter i humanismen, Upplysningen och 1800-talets arbetarrörelse, och som först och främst handlar om kampen för arbetarklassens politiska makt.

Lägertänkandets ursprung i den ryska revolutionen

Det fanns en tid när det i viss mån var begripligt att identifiera sig med ett antikapitalistiskt och antiimperialistiskt läger. Den ryska revolutionen stöddes av miljontals arbetare i hela världen, och ledde till en splittring av arbetarrörelsen mellan de som blev kvar i de socialdemokratiska partierna och de som anslöt sig till de nybildade kommunistiska partierna och Kommunistiska internationalen (Komintern). Så under ett decennium efter revolutionen 1917 kan man säga att det fanns två läger: ett som försvarade en arbetarrevolution och försökte uppnå socialismen mot ett kapitalistiskt läger som talade för kontrarevolution i hela världen.

Men utvecklingen i Sovjetunionen under perioden efter 1927 förvandlade den internationella kommunismen. En fraktion under ledning av Josef Stalin kom till makten i Sovjetunionens kommunistiska parti (SUKP) och Komintern, med dess anslutna partier i hela världen. Stalin genomförde en kontrarevolution i rörelsen, och fängslade, landsförvisade och avrättade nästan alla de bolsjeviker som hade lett de tio första årens omvandling av det tidigare tsardömet. Under hans ledning underordnade SUKP också sovjeterna, fackföreningarna och alla andra institutioner under Stalin och hans kompisar. Han använde staten för att omvandla den sovjetiska ekonomin – genom att nationalisera all industri och tvångskollektivisera jordbruket – till ett byråkratiskt centraliserat och ofullständigt ”planerat” system under partiets fullständiga kontroll.

På 1930-talet hade ”kommunismen” inte mycket med kommunism att göra i den mening som Marx och Engels använde begreppet. För att framhäva att den hade avvikit från de marxistiska och demokratiska socialistiska principerna började kritiska strömningar till vänster att kalla det ”stalinism”. Ändå fortsatte kommunistiska partiet i hela världen att stöda det ”socialistiska lägret”, och på grund av deras inflytande betraktade miljontals arbetare Sovjetunionen som socialismens fosterland. Många såg fortfarande Sovjetunionen som ett positivt alternativ till det kapitalistiska systemet som satt fast i den Stora depressionen, och som en modell för en icke-kapitalistisk väg till utveckling och välstånd i det som senare kom att kallas tredje världen.

Under perioden som föregick Andra världskriget allierade sig Stalin först Sovjetunionen med de brittiska och franska imperierna, sedan med Nazityskland i Stalin-Hitler-pakten 1939, och slutligen återigen med Storbritannien, Frankrike och USA. Under kampen mot axelmakterna framställde följaktligen Sovjetunionen sig själv och betraktades det av miljontals människor som en del av det

progressiva, demokratiska och antifascistiska lägret. När Sovjetunionen besegrade nazismen i Östeuropa och sedan erövrade samma länder utvidgades det socialistiska lägret till att innefatta inte bara Sovjetunionen utan också de länder som nu var en del av Warszawapakten.

Under Sovjetunionens herravälde blev de östeuropeiska länderna återuppbyggda efter ryskt mönster, med härskande kommunistpartier som nationaliserade alla företag och kvävde all politisk frihet. När arbetare revolterade mot det härskande Socialistiska enhetspartiet i Östtyskland 1953, gjorde uppror i Ungern 1956, organiserade och strejkade i Polen från slutet av 1960-talet och ända fram till 1980-talet, slog dessa regeringar ned dem med stöd från Röda armén. Trots det fortsatte många vänsteranhängare att anse att det fanns ett progressivt socialistiskt och ett reaktionärt kapitalistiskt läger. I själva verket hade det ända sedan 1930-talet funnits två klart reaktionära läger, som båda var mot arbetarklassens politiska makt.

Kina komplicerar lägertänkandet

Lägertänkandets tudelade logik komplicerades av konflikten mellan Maos Kina och Sovjetunionen, den sino-sovietiska splittringen. Det kinesiska kommunistpartiets (KKP:s) seger över Guomindang (KMT, Kinas nationalistiska parti) 1949 utvidgade det "socialistiska" lägret, men med en ny vinkling. KKP hade lett en bondearmé till seger och omringat och erövrade de kinesiska städerna. Dessutom var det en revolution av ett tidigare koloniserat färgat folk. Men i de flesta avseenden utgjorde Stalins Sovjetunionen en modell för KKP under Mao: en enpartistat som ägde och skötte hela ekonomin och kontrollerade alla politiska och sociala organisationer. Maos industriella utvecklingsplan, det Stora språnget framåt, ledde till massvält och tiotals miljoner döda, och överträffade till och med dödssiffrorna under Stalins tvångskollektiveringar av jordbruket på 1930-talet.

Under kalla krigsperioden marginaliserades de oberoende revolutionärt socialistiska organisationer som var mot samhällssystemen både i "väst" och "öst". USA:s och andra kapitalistiska länders enorma hemskheter – från fällandet av atombomber över Japan i augusti 1945 till USA:s och Västeuropas roll vid kupper och stöd till militärdiktaturer i Latinamerika, Mellanöstern och Afrika – fick ofta amerikanska och andra vänsteranhängare att antingen stöda det kommunistiska lägret eller åtminstone se det som progressivt. Dessa vänsteranhängare var förfärade över de fasor som deras egna regeringar begick, och okunniga om de kommunistiska grymheterna eller så trodde de inte på dem, och kunde med lätthet glida in i lägertänkande.

1962 bröt Mao med Sovjetunionen, och hävdade att den ryska premiärministern Nikita Chrusjtjov hade slagit in på en "kapitalistisk väg" och kapitulerat för imperialisterna under Kubakrisen. Resultatet blev en splittring av det "socialistiska lägret". Kina förde nu fram sig själv som ledare för tredje världens förtryckta folk, vars majoritet var bönder och färgade människor. I mitten av 1960-talet lanserade Mao det han kallade den Stora proletära kulturrevolutionen, som i själva verket var en fraktionskamp inom KKP som krävde hundratusentals och kanske miljontals liv. Men vid den tiden kände de flesta i väst till väldigt lite om Kina, Mao eller hur folk i Kina levde, och många ansåg felaktigt att Mao ledde Kina till att bli en verklig socialistisk demokrati.

När USA genomförde ett folkmordskrig mot Vietnam, kom många i antikrigsrörelsen att anse att Kina var det land som stod i spetsen för den internationella socialistiska revolutionen. I USA fick den vita rasismen och uppsvinget för medborgarrättsrörelsen många unga vita att identifiera sig med

rörelsen mot Jim Crow och sedan med kravet på svart makt. Sympati för förtryckta färgade ledde ofta till ett okritiskt stöd för Nordkoreas Kim Il-Sung, Mao och Vietnams Nationella befrielse rörelse (FNL). Maoismen blev en framträdande strömning inom den amerikanska vänstern med sin egen variant av lägertänkande: Kina var nu det socialistiska lägrets ledare och betraktades som ett stöd till alla USA-fientliga strömningar i tredje världen (som alla ansågs vara automatiskt progressiva), medan Sovjetunionen bedömdes vara ”socialimperialistiskt”.

Med tanke på Maos rädsla för och motvilja mot Sovjetunionen är det inte överraskande att han 1972 mötte Richard Nixon och slöt en överenskommelse som gjorde de två länderna till faktiska allierade. Maos död, Deng Xiaopings uppstigande till makten och det gradvisa införandet av kapitalism i Kina ledde till en kris för maoismen (eller ”marxismen-leninismen-Mao Zedongs tänkande”) och till att den slutligen föll samman som rörelse i ”Första världen”. Men i årtal levde ett diffust definierat kinesiskt tredje världen-lägertänkande kvar, eftersom den verkade vara det enda alternativet till västkapitalism, rasism och imperialism.

Sovjetunionens fall och lägertänkandets fortlevande

1991 föll SUKP samman tillsammans med Sovjetunionen. Tidigare kommunistpartiledare, hemliga KGB-tjänstemän och chefer för stora statliga företag tog över makten i de olika tidigare sovjetiska socialistrepublikerna och lade vantarna på statliga resurser som avnationaliserades. 1991 och 2000 hölls val i Ryssland, då den tidigare KGB-agenten Vladimir Putin blev premiärminister och sedan president. Under de följande 20 åren framträdde Putin som centralfigur för ett sorts lägertänkande som betraktar Ryssland som en antiimperialistisk kraft.²

Att Putin skulle bli betraktad som någon sorts antiimperialist är märkligt, med tanke på att han vann valet i Ryssland 1999 på en plattform om lag och ordning som lovade att slå ner tjetjenernas och ingusjiernas uppror, folk som sedan länge hade förtryckts av Sovjetunionen. När Sovjetunionen föll samman kämpade de till största delen muslimska tjetjenerna och ingusjierna för självständighet med hjälp av en kombination av politiska rörelser och väpnat motstånd. Putin vann valet och krossade sedan den Tjetjenska-Ingusjiska republiken på ett utomordentligt våldsamt sätt. Under Putins ledning agerade Ryssland på ett mycket traditionellt imperialistiskt sätt mot ett litet, förtryckt islamiskt folk. Det har knappast funnits någon värre imperialistisk vidrighet än Putins blodiga kväsande av tjetjenerna.

När de så kallade färgrevolutionerna för demokrati i Östeuropa och Balkan utvecklades – en del mer progressiva än andra – upplevde Putin ett hot mot sina planer att åter driva igenom ett ryskt herravälde över den regionen, som på tsardömet och Warszawapaktens dagar. I ”Münchentalet” 2007 talade han våldsamt mot USA och EU för att de försökte skapa en unipolär värld som hotade den ryska kulturen och moralen.³ Det som krävdes, hävdade Putin, var ett politiskt och filosofiskt försvar mot väst.

Putins nya ideologi var extremt konservativ och grundades på ett återupprättande av tsarismens uppfattningar om nationalismen och ett återupplivande av den ryska ortodoxa kyrkan, i vars

² Dan La Botz, ”Samir Amin’s Russian Campist Anti-Imperialism”, [New Politics](#), vinter 2017.

³ Vladimir Putin, ”Speech and the Following Discussion at the Munich Conference on Security Policy”, 10 februari 2007, [Wikisource](#).

centrum stod ”familjevärderingar”.⁴ Således blev Putins Ryssland en internationell ledare för kampen mot det fördärvliga internet, pornografi och homosexualitet. Det nya antiimperialistiska lägrets ledande land var alltså en reaktionär och auktoritär stat. Ändå började en del vänsteranhängare i USA och Europa se Putins Ryssland som ett alternativ till USA:s och Västeuropas imperialism. Vissa försvarade Putin när Ryssland i februari och mars 2014 erövrade Krim från Ukraina, den första imperialistiska annekteringen av utländskt territorium i Europa sedan Andra världskriget. När Ryssland ingrep på diktatorn Bashar al-Assads sida i inbördeskriget i Syrien så gjorde de det mot alla de olika oppositionsstyrkorna, oavsett om de var islamistiska eller demokratiska och vänster, som de Lokala samordningsråden som hade inspirerats av Omar Aziz.⁵

Så ska vänstern svara på lägertänkandet

Vi inom vänstern måste inse att stöd till tveksamt antiimperialistiska figurer som Putin eller Assad eller auktoritära regeringar som Nicolas Maduros regering i Venezuela,⁶ vare sig stödet är aktivt eller passivt, misskrediterar vänstern i sin helhet. Vår moraliska och politiska trovärdighet grundar sig på vårt åtagande till demokrati, till arbetarrörelsen i alla länder och till kampen för internationell socialism. I namn av dessa principer kämpar vi mot USA-imperialismen i hela världen, men om vi överger dessa principer så undergräver vi antiimperialismen och själva de socialistiska idealen.

En del fall är enklare än andra. Ingen demokratisk, internationalistisk socialist borde ha problem att ”komma underfund med” Kina. Kina har en enpartidiktatur, inga andra politiska partier tillåts och alla sociala rörelser och arbetarorganisationer kontrolleras av partistaten. Kina har blivit ett i allt väsentligt kapitalistiskt land, där industrier inte bara ägs och sköts av den kinesiska staten utan också av den kinesiska armén, kapitalister och utländska företag, samtliga helt införlivade i den kapitalistiska världsmarknaden. Kina förtrycker etniska och religiösa minoriteter som tibetaner och uigurer, och en miljon av de sistnämnda har satts i arbetsläger. Kinesiska arbetares försök att organisera sig och bilda självständiga fackföreningar för att förhandla gemensamt och strejka har slagits ner av regeringen, särskilt hårt under de senaste fem åren.

Kina har också slagit in på en klassisk kapitalistisk utveckling mot ett globalt ekonomiskt imperium med miljardtals dollar investerade utomlands i en mängd olika industrier, från byggnadsindustrier och gruvutvinning till högteknologi. På senare tid har Kina byggt nya öar i Syd kinesiska sjön som ska fungera som militära flygbaser, till grannländernas förfäran. Som i alla sådana staters historia för den ekonomiska expansionen med sig militarism och imperialistiska ambitioner. President Xi Jinping har uppmanat Kinesiska folkets befrielsearmé att modernisera sig fram till 2035 och bli en militärmakt av världskvalitet 2050. Som socialister kan vi bara vara motståndare till den kinesiska regeringen, och måste vara allierade till den kinesiska arbetarklassen och förtryckta grupper under deras kamp mot den.

Fallet Maduro och Venezuela är svårare. Vi måste alla vara mot USA:s ekonomiska sanktioner, som främst drabbar arbetare och fattiga venezuelaner. Vi måste också vara mot varje amerikansk militär intervention i Venezuela, liksom de amerikanska ansträngningarna att stärka den venezuelanska

⁴ Dan La Botz, ”In Putin’s Head: Book Review”, [New Politics](#), 25 september 2016.

⁵ Walid Daou, ”The Experience of Local Councils in the Syrian Revolution: A Critical Retrospective View”, [Alliance of Middle Eastern and North African Socialists](#), 12 februari 2018; Javier Sethness, ”Omar Aziz, ’Abu Kamel’, 1949-2013: Biography, Readings, Quotes”, [Black Rose](#), 27 september 2018.

⁶ Jared Abbot, ”The Venezuelan Crisis”, [Dissent](#), 1 maj 2019.

härskande klassen och högern under deras försök att införa en mer tillförlitlig borgerlig regering. Samtidigt har det blivit politiskt omöjligt att ens kritiskt stöd Maduros regering. När Maduro förlorade ett val bildade han en ny lagstiftande församling, förtryckte en del av sina både vänster- och högermotståndare, och ledde den venezuelanska ekonomins kollaps och tre miljoner venezuelaners massutvandring till grannländerna. Så vi bör stöda de inom arbetarklassen och vänstern i Venezuela som försöker få bort Maduro genom val.⁷

Vi inser att Maduros regerande PSUV och de borgerliga partierna precis som här kommer att ha en fördel över arbetarklassens demokratiska och socialistiska partier, men alternativet är både ett fortsatt politiskt förfall av den venezuelanska regeringen och försämrade förhållanden för det venezuelanska folket i form av svält, hälsoproblem och allmän fattigdom.

Och DSA borde skapa kontakter med sådana socialister, i Venezuela och på andra ställen – speciellt de med ursprung i Mellanöstern eller Nordafrika. Allianser med grupper som Alliansen för socialister i Mellanöstern och Nordafrika⁸ är absolut nödvändiga om vi menar allvar med att bygga en socialistiskt internationalistisk rörelse mot USA:s krig mot Iran, en rörelse som stöder de iranska arbetarnas och studenternas revolter mot den teokratiska kapitalistiska staten lika mycket som den går mot Trumps imperialistiska barbari.⁹

Socialister borde tillämpa samma kritiska måttstock som vi använder på de kapitalistiska staterna i det globala norr på alla andra länder. Och vi borde ställa samma analytiska fråga varje gång: vem härskar egentligen i landet och tar besluten? Har folk rätt att bilda oberoende politiska partier och fackföreningar? Finns det verklig yttrande-, församlings- och pressfrihet? Har folk rätt att samlas och protestera fredligt? Vem äger industrierna? Vem leder dem? Har arbetare fackföreningar som de själva valt snarare än statligt ägda fackföreningar? Kan de förhandla kollektivt, förhandla fram avtal och strejka? Förtrycks etniska eller rasminoriteter? Har kvinnor och hbtq-personer samma rättigheter och friheter som män och heterosexuella? Har alla tillräcklig med bostäder, mat, kläder, sjukvård och utbildning?

Vi hjälper inte på något sätt världens förtryckta och utsugna folk genom att identifiera oss med eller ansluta oss till regeringar som de i Ryssland, Syrien, Kina, Iran eller ens Venezuela. Vi måste inse att det istället för de förmodat ”två lägren” USA-imperialism och påstått antiimperialistiska stater finns *vårt* läger: arbetare i hela världen som kämpar för sina rättigheter och friheter, för sina grundläggande ekonomiska behov och till och med för socialismen.

Speciellt tack till Fred Murphy i DSA:s avdelning i New York City för hans hjälp.

---

⁷ [Venezuelan voices](#).

⁸ [Alliance of Middle Eastern and North African Socialists](#).

⁹ Emma Wilde Botta och Frieda Afary, ”Global Protests Say ‘No War With Iran’. Can They Inspire a New Antiwar Movement?”, [Truthout](#), 25 januari 2020.

Dan La Botz:

Internationalism, antiimperialism och lägertänkandets ursprung

[Ur [New Politics](#), vol XVIII nr 4, vinter 2022.]

Jag började med denna artikel som ett bidrag till diskussionerna i gruppen Internationalism from Below, vars medlemmars kritik hjälpte till att förbättra den. Jag avslutade den med hjälp från *New Politics*' redaktörer. Speciellt tack till Steve Shalom för hans kommentarer. Jag är dock ensam ansvarig för denna version av artikeln.

Följande artikel analyserar teorierna bland personer inom vänstern som kallar sig ”antiimperialister” men har blivit försvarare av diktaturer – varav en del betecknar sig som kommunistiska eller socialistiska – som förtrycker nationella minoriteter, slår ner rörelser för demokrati och krossar arbetarnas kamp för ett bättre liv. De som stöder dessa auktoritära regeringar har kallats ”tankies”, en anspelning på de kommunister som stödde Sovjetunionens krossande av den ungerska revolutionen 1956, eller ”lägertänkare”, som syftar på uppfattningen att världen i grund och botten är uppdelad i två läger, ett imperialistiskt och ett annat antiimperialistiskt. De har mer nyligen också kallats ”auktoritära vänsteranhängare”, eftersom de, även om de påstår sig tillhöra vänstern, har blivit anhängare till auktoritära regimer. Dessa personer kallar sig ofta ”antiimperialister”, även om jag föredrar begreppet ”pseudo-antiimperialister” eftersom dessa teoretiker och organisationer i själva verket inte konsekvent går mot all imperialism. Här har jag dock använt ordet ”campist”, helt enkelt för att det är kortare och mer lätthanterligt.

Jag ska här försöka förklara hur ”lägertänkandet” uppstod och varför vi socialister ska avvisa den. Vi socialister är humanister. Vi tror på och stöder kampen för humanistiska värderingar, dvs. för att förbättra livet för alla människor. Vi vill ha en värld fri från förtryck och utsugning, en värld där alla människor kan yttra sig och rösta om sin framtid. Vi ser medborgerliga rättigheter och friheter – religions-, församlings, yttrande- och pressfrihet och frihet från ras- och könsförtryck – som avgörande för kampen för socialismen och för skapandet av ett verkligt socialistiskt samhälle.

Internationalismens och antiimperialismens ursprung

Internationalismen uppstod första gången i Europa på 1800-talet när demokrater (anhängare till demokrati) och socialister (som ville ersätta kapitalismen med någon sorts gemensam ekonomi) började stöda varandras kamp för dessa ideal. Först tog denna internationalism formen av stöd till folkens rätt till självbestämmande. Exempelvis stödde många demokrater och socialister, bland andra Marx och Engels, att Polen – som periodvis suddades ut från kartan och införlivades av Preussen, Österrike eller Ryssland – skulle ha rätt till självbestämmande och en oberoende stat. På samma sätt stödde Marx Irlands rätt till självständighet från det brittiska imperiet och uppmanade de brittiska arbetarna att stöda ett irländskt oberoende. Förtryckta folk stödde också varandra. I Latinamerika gav Haiti, som hade erövrat självständighet från Frankrike efter ett slavuppror, hjälp till Simón Bolívar under den gemensamma kampen mot den europeiska imperialismen. Internationalismen började som ett stöd till folk som förtrycktes av ett annat land eller imperium. Man kan också betrakta denna framväxt av demokratisk internationalism som början för

antiimperialismen även om den ännu inte hade detta namn.

När det 1848 bröt ut en demokratisk revolution över hela Europa, en revolution som i Frankrike åtföljdes av en kamp för socialismen, förenades demokrater överallt på kontinenten mot monarkernas envælde och auktoritarism och mot adelns privilegier. Både demokraterna och de små socialistiska och arbetarorganisationerna stödde störtandet av kungen och kampen för en republik. I *Kommunistiska manifestet*, som riktade sig till denna revolutionära rörelse, utropade Marx och Engels "Proletärer i alla länder, förena er!" De ansåg att arbetarna och de förtryckta kunde sträcka sig över sina nationella gränser och förenas under kampen för nationellt självbestämmande och för demokrati och socialism.

En andra yttring av internationalism uppstod när arbetare i ett land sökte stöd från arbetare i andra länder när de kämpade mot sina arbetsgivare. Det började på 1850- och 1860-talet som kamp mot strejkbryteri, för att hindra brittiska och västeuropeiska arbetare från att korsa gränser och bryta strejker i varandras länder. Denna rörelse mot strejkbryteri utvecklades till en kampanj för internationell arbetarsolidaritet och ledde till grundandet av Internationella arbetarassociationen eller Första internationalen, där Marx var medlem i det ledande rådet. Marx samordnade internationalens arbete i olika länder, både monarkier och republiker, och stödde, precis som han hade gjort 1848, återigen kampen för socialism i Frankrike vid tiden för Pariskommunen 1871.

Marx menade också att vänstern och arbetarklassen kunde och borde ta ställning angående frågor i andra länder. Han skrev många av internationalens krav på förbättringar av arbetsförhållanden i olika länder i Europa, oavsett typ av regering. Under amerikanska inbördeskriget ledde Marx internationalens stöd till Förenta staternas blockad av Konfederationens hamnar för att se till att bomull inte skeppades till Englands textilfabriker. I sitt berömda brev till den amerikanska presidenten Abraham Lincoln hävdade han att de arbetande klasserna i Europa förstod att en seger för slaveriet skulle vara en seger för de besuttna och ett nederlag för arbetarklassen i allmänhet, och att den europeiska arbetarklassen därför hade ett intresse av att slaveriet besegrades.

Ända från början var Marx motståndare till den ryska imperialismen i Östeuropa och den brittiska imperialismen i Irland. Han ansåg till en början att kapitalismens utbredning till Asien, Afrika och Latinamerika var progressiv, eftersom den gjorde det möjligt att utveckla mer produktiva kapitalistiska ekonomier som kunde skapa det överskott som krävs för att upprätta socialismen. Men senare blev Marx kritisk mot den europeiska imperialismen och identifierade sig med de koloniala folkens kamp.

Som vi kan se fanns det ett starkt samband mellan arbetarklassens internationalism och antiimperialism i Europa. Under sin kamp för högre löner, mark, röst och rätt att ställa upp i val, tala fritt, publicera, församlas, protestera och skriva petitioner, liksom under kamp mot tyranni eller utländskt herravälde, samarbetade personer i ett land med personer i andra länder. Socialister såg detta som en enda kamp mot resterna av feodalism och monarki och ett fortfarande framväxande kapitalistiskt system.

Demokratins centrala plats

Kampen mot det monarkistiska enväldet hade redan mellan 1500- och 1800-talen lett till en rad republikanska revolutioner i Nederländerna (1556-1648), England (1640) och Frankrike (1789), även om republikerna inte kunde kallas demokratiska, eftersom de i allmänhet begränsade rösträtten

till jordägare och de rika. Mellan den franska revolutionen 1789 och Napoleon Bonapartes fall från makten, blev den demokratiska tanken om jämlikhet inför lagen ett fenomen i hela Europa. Redan innan det uppstod en socialistisk rörelse i Europa i mitten av 1800-talet existerade vänstern som en rörelse som kämpade för att få demokrati, rösträtt (till en början manlig rösträtt) och medborgerliga rättigheter i samhällen som dominerades av monarker eller borgerliga republiker som uteslöt arbetande människor från parlamentet. Kritikerna hävdade att alternativet till monarki och borgerliga republiker var att skapa demokratiska republiker där medborgarna hade rätt att välja representanter till ett parlament, vilket med nödvändighet innebar rätt att tala för politiska partier och kandidater, åtföljt av medborgerliga rättigheter: yttrandefrihet, pressfrihet, församlingsfrihet.

I England tog denna kamp för demokrati på 1840-talet formen av Chartiströrelsens kamp för arbetares rätt att rösta. Marx och Engels stödde chartisternas kamp för demokrati, och såg kampen för demokrati som början av kampen för socialism. Om arbetarna fick rösträtt skulle de rösta på socialister och för en socialistisk politik. Marx' skrifter om Pariskommunen 1871 visade också att demokrati för honom var central för kampen för socialismen. Under socialismens hela moderna historia, fram till stalinismens framväxt på 1920-talet, såg den stora majoriteten av moderna socialister demokrati och socialism som en del av en gemensam kamp, och kom att anse att den ena var omöjlig utan den andra. Det kunde inte finnas någon verklig demokrati utan socialism, och ingen socialism utan demokrati.

Imperialismen och kampen mot den

Ordet imperialism, från det latinska ordet *imperium*, som betyder "regering", syftade först på den romerska regering som härskade över det romerska imperiet. Imperierna under antiken – Kina, Grekland och Rom, aztekerna och inka – hade flera drag gemensamma: militära erövringar, övertagande av territorium, politiskt underkuvande och ekonomiskt utnyttjande av underkuvade folk, liksom kulturell makt över dessa undersåtar. När nya imperier uppstod under modern tid – Ryssland, ottomanska riket, Spanien, Portugal, Frankrike och England – var det naturligt för dem att anta och för andra att ge dem samma namn – imperium – eftersom de tenderade att dela samma kännetecken. I och med industrikapitalismens framväxt omvandlades de tidiga imperierna mellan 1500-1750 på 1800-talet till kapitalistiska imperialistiska stormakter som konkurrerade med varandra under kamp om det globala herraväldet. Och i början av 1900-talet kom nya imperialistiska stater också med i bilden: Tyskland, Japan och USA.

Även om olika imperier blev dominerande under olika perioder, använde kritiker efter uppkomsten av dessa moderna imperier begreppet imperialism för att syfta på en kamp mellan olika kapitalistiska stater som försökte behärska världen. När Rosa Luxemburg, Nikolaj Bucharin och Vladimir Lenin talade om imperialismen var det detta de tänkte på: inte en enda stormakt utan kampen mellan stormakterna. På grundval av Rudolf Hilferdings skrifter såg Lenin hur kapitalismen koncentrerades i händerna på storfinansen och imperialismens tendens att förlänga kapitalismens livslängd med hjälp av kapitalexport, som motverkade den långsiktiga tendensen till "kapitalets ökande organiska sammansättning" (en större inblandning av kapital än arbete under produktionen) och en därav följande minskning av profitema. På detta sätt gav kolonierna imperierna en ny chans.

Det tidiga 1900-talets revolutionära socialister insåg att England, Frankrike, Tyskland, Japan och USA (liksom andra länder) var imperialistiska stater som alla kämpade om herraväldet över planeten. Även om England hade varit det dominerande landet, började USA efter Första

världskriget bli mäktigare än det ekonomiskt och militärt. Ändå övervägde inte 1910- och 1920-talets revolutionära socialister att stöda Tyskland eller Japan mot USA, och inte heller lekte de med tanken att stöda England och Frankrike mot Tyskland.

Andra världskriget var en fortsättning på denna imperialistiska kamp. Men fascismens uppkomst i Italien, nazismens i Tyskland och den japanska militärstaten (axelmakterna), tvingade revolutionära socialister, socialdemokrater och kommunister att ompröva frågan om internationella allianser. För att försvara sin regims kommunistiska härskande klass och Sovjetunionen som den härskade över, skrev Stalin 1939 under en pakt med Hitler, men när Tyskland invaderade Sovjetunionen i juni 1941 gick han i allians med de allierade staterna: Storbritannien, Frankrike och USA – alla tre imperialistiska stater som fortsatte den kamp för att kontrollera planeten som hade inletts under Första världskriget. Men en del revolutionära socialister var mot båda krigslägren, och stödde både de europeiska motståndsrörelserna och koloniala upproren. Efter axelmakternas nederlag gjorde Stalins allians med de allierade det möjligt för honom, att i slutet av Andra världskriget sätta sig med Winston Churchill och Franklin Roosevelt för att bokstavligen dela upp länderna i Europa. Uppdelningen av bytet följdes nästan omedelbart av kalla kriget, skapandet av två läger – det kapitalistiska och det kommunistiska – och uppkomsten av ett alternativt tredje läger av världens arbetare och förtryckta folk.

”Lägartänkandets” ursprung i den socialistiska rörelsen

Det vi idag kallar ”lägartänkande” har sitt ursprung i den ryska revolutionens historia. Under ledning av Vladimir Lenin ledde bolsjevikpartiet i oktober 1917 en revolution i Ryssland som gav makten till *sovjeterna*, arbetar-, soldat- och bonderåd. Sovjetryssland (senare Socialistiska rådsrepublikernas union), den första arbetarregeringen, fick stöd från miljontals arbetare i hela världen. Många arbetare och vänsteranhängare kom att se Sovjetunionen som ett ställe där arbetarna hade tagit makten och höll på att skapa socialism.

Samtidigt upplevde Sovjetryssland en rad inbördeskrig, invasion från mer än ett dussin utländska stater, enorm ödeläggelse av jordbruk och industri och sedan ekonomisk och politisk isolering på grund av nederlagen för de europeiska revolutionerna, speciellt den tyska, en revolution som bolsjevikerna hade räknat med. Under dessa förhållanden i början av 1920-talet, som bolsjevikerna kallade ”krigskommunism”, minskade arbetarnas makt då *sovjeterna* förtvinade och fackföreningarna försvagades. Samtidigt förbjöd eller eliminerade bolsjevikerna, som nu kallade sig kommunistpartiet, på andra sätt alla andra partier. Kommunistpartiets ledning avskaffade också fraktioner och gjorde slut på den inre demokratin i den kommunistiska staten. Sovjetryssland blev en enpartistat.

Det var under dessa omständigheter som Josef Stalin i mitten av 1920-talet ledde en kontrarevolution, och 1929 hade han fått diktatorisk makt. Under det påföljande decenniet befäste han sin byråkratiska regims makt, mördade tiotusentals gamla bolsjeviker och orsakade med kollektiviseringen av jordbruket fem miljoner bönders död, samtidigt som landets industrialisering liknade en komprimerad historia av den tidiga kapitalismen, och arbetarklassen utnyttjades intensivt för att bygga kraftverk, verkstäder och fabriker.

1919 hade kommunistpartiet bildat den Kommunistiska eller Tredje internationalen för att samordna försöken till arbetarrevolutioner över hela världen. Kommunistiska internationalen leddes av Lenin

och Sovjetunionens kommunistparti och ingrep i många arbetarpartier och deras kamp i hela världen, försökte omorganisera de tidigare socialistpartierna längs bolsjevikiska linjer och uppmanade dem att upprätta sovjetliknande regeringar. Även om internationalismen var den dominerande trenden, så var Lenin och de ryska kommunisterna, som i fallet Turkiet, beredda att offra turkiska kommunister för att bevara en strategisk allians med den turkiska regeringen.

När Stalin tog ledningen över inte bara Sovjetunionen utan också den Kommunistiska internationalen, blev allting underordnat den kommunistiska härskande klassens intressen och Sovjetunionens försvar och utvidgning. Ändå åtnjöt den ryska revolutionen stor aktning, och kommunistpartierna i hela världen fortsatte att organisera arbetare för att försvara "arbetarnas fosterland". När Stalin undertecknade den ömsesidiga icke-aggressionspakten med Hitler i augusti 1939, inklusive uppdelningen och ockupationen av Polen av tyska och sovjetiska trupper, lämnade många medlemmar kommunistpartierna i många länder, men partierna stödde Sovjetunionen. På samma sätt stödde kommunisterna Sovjetunionens krig mot Finland i november 1939. Men i och med Hitlers invasion av Sovjetunionen i juni 1941, följt av Japans angrepp på Pearl Harbour, blev Sovjetunionen och de allierade (Storbritannien, Frankrike och USA) först underförstådda kompanjoner och inom kort faktiska allierade.

Med krigsslutet "befriade" Sovjetunionen Röda armé de östeuropeiska länderna från nazisterna samtidigt som den underkuvade dem under Sovjetunionen, så att det kommunistiska systemet och det sovjetiska imperiet utvidgades enormt. För kommunisterna och deras anhängare blev inte bara Sovjetunionen utan nu också länderna i Östeuropa "arbetarnas fosterland", eller det kommunisterna och deras anhängare kallade det "socialistiska lägret". Mellan 1949 och 1959 blev sedan även Kina, Nordkorea, Nordvietnam och Kuba en del av detta läger. Även om kommunisterna och deras anhängare erkände "Stalins brott" såg de allt detta som en utvidgning av socialismen. De stödde detta utvidgade kommunistiska läger mot det kapitalistiska lägret.

Som man kan se, ledde den process som påbörjades i mitten av 1920-talet till att föreställningen om arbetarklassens internationella solidaritet ersattes med uppfattningen om lojalitet mot Sovjetunionen och sedan av trohet mot hela det kommunistiska lägret. Kommunisternas stöd till Sovjetunionen som arbetarnas fosterland kom i hela världen också att tolkas som stöd för det antiimperialistiska lägret. I mångas ögon, både anhängare och motståndare, omvandlade kalla kriget Sovjetunionen och det kommunistiska lägret till ett antikapitalistiskt, antiimperialistiskt alternativ till kapitalismen. Dessa kommunistiska lägertänkare försvarade sitt läger även när Stalins brott blev vida kända, trots att miljontals hade skickat till Gulag (koncentrationsläger), trots att det inte fanns några politiska eller demokratiska rättigheter i Sovjetunionen, trots att Sovjetunionen hade blivit en stor imperialistisk stat i Europa. I många anhängares tänkande gick lojaliteten mot det kommunistiska lägret före alla invändningar mot situationen i Sovjetunionen. Det var det första lägertänkandets födelse.

Den lojaliteten innebar, att när det 1956 ägde rum en arbetarrevolution mot kommunismen i Ungern, en demokratisk revolution i Tjeckoslovakien 1968, eller ett enormt arbetaruppror i Polen 1980, så stödde de kommunistiska lägertänkarna Sovjetunionen eller de andra kommunistiska länderna när de använde sina stridsvagnar (tanks) för att krossa rörelserna. (Därav följer begreppet "tankie".)

Maoismen och tredje-världentänkande

Men dagens lägertänkande har troligen maoismen och tredje-världentänkandet mer än sovjetkommunismen att tacka. Efter Andra världskriget började kommuniströrelsen spricka: Jugoslavien blev en självständig kommunistisk stat 1948, men viktigare var att det i början av 1960-talet bröt ut rivalitet mellan Beijing och Moskva. Kommunismen var inte längre en enad världsrörelse. Den blev polycentrisk, där rivaliserande kommunistiska länder försökte öka sitt inflytande och makt.

Samtidigt uppstod strax efter kriget en rörelse för att få slut på imperier, för självständighet för kolonierna och frihet för deras folk, inledningsvis med stöd både från USA¹⁰ och Sovjetunionen,¹¹ där båda påstod sig vara antiimperialister och av egna skäl var intresserade av att avveckla de enorma brittiska och franska och andra europeiska imperierna.¹² När imperiernas grepp släppte upprättades dussintals nya länder, och hundratals miljoner människor blev medborgare i de nya länder som blev fria från utländskt styre. Omvandlingen var mest dramatisk i Asien: Filippinerna blev självständigt i juli 1946; Indien i augusti 1947; Indonesien i augusti 1949; Kina gjorde slut på sitt halvkoloniala status 1949 – mer än hälften av världens befolkning. Mellan 1957 och 1990 blev praktiskt taget alla de afrikanska kolonierna självständiga stater (några få hade fått formell självständighet redan tidigare). Mellan 1950-talet och 1980-talet blev på liknande sätt de tidigare koloniala önationerna i Västindien självständiga. Det ägde rum en stor förändring i världshistorien: tredje världen uppstod.

Tredje världen var ett faktum men blev också en ideologi. Begreppet och föreställningen om ”tredje världen” uppträdde första gången i skrift på franska 1952, och syftade på de länder som inte formellt var någon del av de kapitalistiska eller kommunistiska sfärerna, det vill säga de två tredjedelar av mänskligheten som bor i de delar av Asien, Afrika eller Latinamerika som hade upplevt kolonialism eller halvkolonialism och vars befolkningar utgjordes av färgade människor, varav de flesta var bönder. Denna utveckling återspeglades i Bandungkonferensen 1955 som samlade 29 asiatiska och afrikanska länder, inklusive Kina, och förkastade ”imperialismen i alla dess former”, det vill säga imperialismen både i de kapitalistiska västländerna och i Sovjetunionen. Till dessa ursprungliga 29 länder anslöt sig länder från Latinamerika och senare en hel massa andra länder, som sedan bildade den Alliansfria rörelsen.

Men den var inte riktigt alliansfri. Den lutade åt kommunism. Både Josip Broz Titos kommunistiska regering i Jugoslavien och Fidel Castros i Kuba kom att spela en roll i den Alliansfria rörelsen. 1966 höll Kuba Tricontinental-konferensen med 80 länder i Havanna, som återigen försökte ge politisk form åt Tredje världen. Den uttryckte stöd för antiimperialismen och antikolonialismen och bildade Organisationen för solidaritet för folken i Asien, Afrika och Latinamerika. Tricontinental kritiserade USA-imperialismen men nämnde inte Sovjetimperialismen med tanke på att Kuba gjorde motstånd mot USA:s blockad och var allierad med Sovjetunionen. Så gradvis tog tredje världen politisk form.

¹⁰ USA stödde t ex Indonesien under dess kamp för att först få slut på det japanska och sedan nederländska styret över kolonin.

¹¹ Sovjetunionen stödde Vietnams självständighetsrörelse.

¹² Både USA och Sovjetunionen stödde skapandet av de självständiga staterna Syrien och Libanon 1944, och USA, Sovjetunionen och Frankrike stödde samtliga bildandet av Israel, som skapades ur Storbritannien palestinska mandat.

USA stödde till en början upplösningen av de gamla imperierna, men vartefter kalla kriget utvecklades, stödde de av politiska och ekonomiska skäl ofta de europeiska staternas försök att behålla kontrollen över sina kolonier (som i Vietnam) eller senare utöva nykolonial kontroll över de nya, formellt självständiga länderna (som Ghana och Kongo). Sovjetunionen och Kina hade å andra sidan inga ekonomiska intressen i kolonierna och var politiskt mot det kapitalistiska väst, och stödde i allmänhet de koloniala självständighetsrörelserna, röstade med dem i FN och hjälpte dem militärt. (Sovjetunionen tolererade förstås inte invändningar mot att de mellan 1945 och 1948 införlivade Östeuropa i sitt imperium, och Kina invände mot all kritik av dess övertagande av Tibet 1951.) Poängen är att den nya tredje världen ofta hade band till den kommunistiska världen, och kom att förknippas med kampen för kommunism.

Tredje-världentänkande blev en ideologi. Det var tanken att dessa folks antiimperialistiska, antikoloniala rörelser skulle fortsätta den socialistiska revolution som hade inletts i Sovjetunionen, Kina eller senare Kuba. Tredje-världenanhängarnas föreställning om en värld uppdelad i kapitalistiska länder och proletära bondeländer slog rot i många vänsteranhängares tankar. Under 1960-talet påverkades den yttersta vänstern, maoister, trotskister och andra, av åsikten att folkens befrielsekamp i tredje världen var den revolutionära världsrörelsens förtrupp. Maoismens och guevarismens (efter Ernesto "Che" Guevara) popularitet härrörde delvis från denna världssyn. Även om det i slutet av 1970-talet stod helt klart att detta tredje-världenprojekt hade misslyckats, överförde en del av dess anhängare nu sin lojalitet från revolutionära rörelser till olika regeringar i det globala syd, varav ingen var socialistisk och nästan alla representerade en ny kapitalistklass, hade auktoritära regeringar, ofta personliga diktaturer, och på inget sätt var progressiva.

Lägertänkandet idag

Den viktigaste händelse som utlöste det nutida lägertänkandets framväxt var Sovjetunionens sammanbrott mellan 1989 och 1992. Om man inte längre kunde stöda det sovjetkommunistiska lägret, vilken kraft kunde man då stöda mot kapitalismen? Teorin om tredje världen gav vissa ett svar: man kan stöda de fattiga, dystra länderna i det globala syd som kämpar mot imperialismen i de rika, vita länderna i det globala norr.

I denna tydligt kluvna värld, hävdade lägertänkarna, måste man stå på de regeringars sida som härskar i den proletära bondevärlden, en värld av svarta och bruna arbetare som kämpar mot den rikare vita världens kapitalistiska stater. De kapitalistiska och imperialistiska länderna i det globala norr, inklusive Australien och Nya Zeeland, som samtliga var vita utom Japan, Sydkorea, Singapore och Taiwan, sög ut och förtryckte de proletära bondeländerna i det globala syd, som alla utgjordes av färgade folk. De vita kapitalistländerna var per definition imperialistiska, och de proletära bondeländerna, som bestod av färgade folk, var, hävdade lägertänkarna, till sin natur antiimperialistiska. På detta sätt kunde ett land som Iran, som aldrig hade haft någon socialistisk regering, eller familjen Assads diktatur i Syrien, räknas till de antiimperialistiska länderna. Denna uppfattning hade givetvis en benägenhet att tona ner eller helt bortse från klassmotsättningarna både i den kapitalistiska och den så kallade proletära bondevärlden. För lägertänkarna var alltså lägret viktigare än klassen.

Många äldre tidigare vänsteranhängare som idag är lägertänkare antog detta tänkesätt med dess ursprung i maoistiska eller tredje-världenuppfattningar. En del av dessa politiska analytiker och aktivister, som fortfarande betraktar sig som vänsteranhängare, tenderar idag att underordna alla

frågor under imperialismen, och hävdar att det är den viktigaste och faktiskt centrala frågan. Om en stat är mot USA då är den definitionsmässigt antiimperialistisk, så dess regerings egna politiska, ekonomiska och sociala system är ovidkommande för denna den viktigaste konflikten i världen, imperialismen. Oavsett vilka problem någon av dessa så kallade antiimperialistiska stater må ha, så ska de dessutom inte undersökas eller kritiseras, eftersom det kan försvaga stödet för det antiimperialistiska lägret och dess kamp mot USA och dess allierade. Så dagens lägertänkare kommer inte att diskutera de auktoritära och förtryckande politiska makthavarna eller de utsugande ekonomiska systemen i det de anser vara ”antiimperialistiska länder”, såsom Ryssland, Kina eller Kuba, eller Iran eller Syrien. Campisterna är ännu mer mot åsikten att man ska analysera klasskaraktären, regeringssystemen och de ekonomiska regimerna i belägrade länder som Venezuela eller Nicaragua. De hävdar att det är en hjälp till USA-imperialismen att ifrågasätta dessa regeringar. Så de avvisar den traditionella marxismen, som baserar sig på en analys av ett lands politiska ekonomi, samhällsklasser, klasskamp och förtryck, liksom dess internationella relationer.

Samma personer har i allmänhet också en benägenhet att definiera imperialismen som bara USA-imperialismen, och ignorera eller åsidosätta andra imperialistiska länders praktik och handlingar. Eftersom USA i dessa aktivisters ögon är den enda eller överlägset dominerande imperialistmakten överallt, kallar de länder som är mot USA – som Ryssland, Kina, Iran eller Syrien – för antiimperialistiska länder. Och efter att ha definierat dessa länder som antiimperialister blir de sedan ofta försvarare av dessa länders regeringar, även om de är auktoritära regeringar som härskar över kapitalistiska länder. De kommer till och med att tillskriva dessa länder ”socialistiska” eller ”demokratiska” egenskaper som de i själva verket inte har.

Logiken går ungefär så här: X är fiende till USA, därför är X antiimperialistiskt, därför stöder vi det, och eftersom det är antiimperialistiskt måste det vara progressivt. Av det följer att all kritik av landet X är reaktionär. Folk som kritiserar antiimperialistiska länder som X måste stå på imperialismens sida. Eftersom USA är en imperialistmakt, och exempelvis Kina är mot USA, så måste Kina vara progressivt (vissa kommer till och med att säga socialistiskt). Då måste, går resonemanget, de som kritiserar Kina för att det sätter 1½ miljoner uigurer i koncentrationsläger eller för att det krossar demokratiörelsen i Hongkong vara allierade med USA:s regering och vara objektivt proimperialistiska. Sådan är den campistiska logiken.

Campister hävdar att de som kritiserar de så kallade antiimperialistiska länderna (Ryssland, Kina, etc.) ställer sig på USA-imperialismens sida. Men kapitalistiska och imperialistiska partier och regeringar tar ofta olika sidor och byter sidor, och detta är något som vi inom vänstern för närvarande kan ha föga om ens något inflytande över. Trump verkade till exempel bli anhängare till den ryske diktatorn Vladimir Putin, och uttryckte beundran över Xi Jinping, och intog samma ståndpunkt som en del av de som kallar sig antiimperialister intar. Ändå invänder samma antiimperialister när internationalister försvarar uigurfolket i Xinjiangprovinsen, eftersom både Trumps och Bidens administrationer har sagt att de stöder uigurerna.

Sanningen är att socialistiska internationalister som stöder uigurerna gör det *trots* det faktum att den amerikanska regeringen säger att de stöder dem. Vi gör det av våra egna skäl och samtidigt som vi fortsätter att vara mot USA-imperialismen. Vi gör det för att uigurerna, liksom polackerna och irländarna på Marx' tid, har rätt till självbestämmande, och inte politiskt, ekonomiskt och kulturellt ska underkastas Kinas auktoritära stat och dess Hannationalism.

Om vi idag vill veta om ett land är imperialistiskt, ska vi titta på om det uppfyller något av de fem kriterier som vi nämnde tidigare, det vill säga militära erövringar, övertagande av territorium, politiskt underkuvande, ekonomisk utsugning och kulturell dominans. USA har förvisso uppfyllt samtliga dessa, och det finns ingen tvekan om att det är ett imperialistiskt land. Samma sak kan sägas om de västeuropeiska länderna och Japan. Men Kina erövrade också Tibet militärt och tog över dess territorium, kuvade det politiskt och har försökt att utrota dess kultur, delvis med hjälp av kolonisering. Idag övertar Kina territorium – i detta fall rättigheter till havs – genom att skapa små öar i Sydkinesiska sjön och hota dess grannar, som Filippinerna. 2014 erövrade Ryssland Krim militärt och annekterade dess territorium, den första utvecklingen av detta slag sedan Andra världskriget.

Så hur uppstod då tanken bland lägertänkare att USA är den enda imperialistiska staten? Än en gång kan vi spåra detta tillbaka till maoismen. Maoister hävdade att man under analysen av politiska problem skulle söka reda på den ”huvudmotsättning” som alla andra frågor var underordnad, och kämpa för att övervinna denna huvudmotsättning. Campisterna tog över denna åsikt och tillämpade den på världspolitiken, och hävdade att imperialismen var huvudfrågan och att USA var den härskande staten. Alltså skulle kampen föras mot USA-imperialismen och inte om frågor i de andra länderna som har att göra med demokrati, ekonomiska reformer, kvinnors rättigheter eller till och med kampen för socialismen. Denna tanke om en huvudmotsättning tenderar således att ta bort kampen för arbetarklassens internationalism. Campister hävdar att man inte kan drista sig att stöda folk som kämpar för demokrati, arbetare som kämpar för fackföreningar eller kvinnor som strävar efter jämlikhet i länder som Iran eller Syrien – ens när dessa personer är fängslade – eftersom det kommer att leda oss bort från huvudmotsättningen, som är den roll som dessa länder har som antiimperialistiska krafter under kampen mot USA.

En skenbar samstämmighet mellan kapitalistiska och socialistiska ståndpunkter

De så kallade antiimperialister som stöder länder som Kina, Ryssland, Syrien och Iran hävdar att de av oss som stöder demokratiska eller socialistiska oppositioner i dessa länder på något sätt automatiskt stöder USA. De hävdar att vårt stöd för demokrati med nödvändighet innebär stöd till USA:s sanktioner eller militära intervention, även när vi inte har stött eller till och med uttryckligen har gått mot sådana åtgärder.

Tänk på det otroligt komplicerade exemplet Syrien, där demokratiska socialister vid tiden för den arabiska våren 2011 stödde den inledande rörelsen bland bönder och sedan en del stadsinvånare under deras kamp mot Bashar al-Assads diktatur. Vi stödde den rörelsen utan att kräva att USA, Europa eller Mellanöstern skulle intervensera i landet. De demokratiska styrkorna i Syrien försökte föra en icke våldsam kamp mot Assadregimen så att den skulle kunna omfatta största möjliga antal deltagare. Men Assad bestämde sig för att slå ner oppositionen våldsamt, till och med bomba och bokstavligen ödelägga syriska städer, med tiotusentals döda som resultat. Sedan militariserades kampen ännu mer och uppmuntrades av lokala stater med ambitioner att få ett lokalt inflytande – Saudiarabien, Turkiet och Qatar – som gav vapen till sina lokala allierade. Medan Ryssland, Iran och det libanesiska Hizbollah tillhandahöll vapen och militär personal för att försvara Assadregimen, vidhöll vi internationella socialister det syriska folkets rätt att få vapen att strida med varhelst de kunde, precis som andra länder hade gjort under 1900-talets antikoloniala rörelser.

Assad hade i själva verket förklarat krig mot sitt eget folk och gjorde klart att han var beredd att förvandla landsbygdsstäder till stenhögar fulla med döda för att behålla makten. Med början 2015 bjöd Assad in Ryssland att utföra flygangrepp i Syrien. Inom kort försökte vissa syriska oppositionella hemma och utomlands få stöd eller till och intervention från USA eller europeiska regeringar, en utveckling som vi internationalister *inte* stödde. Samtidigt började ISIS (eller Daesh), en annan reaktionär kraft, samla och mobilisera sina egna styrkor där. USA stödde de Syriska demokratiska styrkorna, som blev dominerade av stormakterna. Under tiden flydde 5,6 miljoner syrier från landet, och möjligheten av en demokratisk revolution fanns inte längre på dagordningen. Även om ryssarna och iranierna var allierade med Assad, drev de sedermera sina egna regionala imperialistiska intressen.

Även om både de kapitalistiska västmakterna och den socialistiska internationalistiska vänstern till synes stödde den demokratiska revolutionen i Syrien, så stödde vi i själva verket olika politiska grupper vid olika tillfällen, och olika krafter av olika skäl. Det kapitalistiska väst beslutade att de ville ersätta Assad med en mer påverkbar regering – assadism utan Assad – medan vi internationalister stödde det inledande upproret underifrån och dess strävan att skapa en demokratisk regering som hade valts av folket för att representera deras intressen.

Internationalismen är den verkliga antiimperialismen

De som stöder auktoritära regimer i namn av antiimperialism, gör inte bara de folk som kämpar för demokrati och i vissa fall även för socialism i länder som Ryssland, Kina, Iran, Syrien, Venezuela och Nicaragua en otjänst, utan de bryter också mot socialismens grundläggande värderingar och försvagar den verkliga kampen mot USA-imperialismen.

Låt oss ta fallet Kina. Även om Kina och USA är ekonomiska konkurrenter, så är de idag också intimt sammanbundna i det världskapitalistiska och imperialistiska systemet. Kina har 1,3 biljoner dollar i amerikanska skulder, och exporterar årligen produkter för 443,45 miljarder dollar till USA, och USA säljer för 106,4 miljarder dollar till Kina. Dessa ekonomiska relationer utgör några av de största och starkaste relationerna inom världsekonomin, ett system där båda länderna spelar ledande roller. Det är av denna orsak som både republikaner och demokrater har vacklat i sin inställning till Kina, även om president Joseph Biden nu har en hård linje.

Vänstern borde inse att man inte kan tänka sig att störta den amerikanska imperialismen utan att på samma gång krossa det kinesiska ekonomiska systemet, eftersom båda länderna är delar av samma världsekonomiska ordning. Utöver relationerna mellan USA och Kina, så har Kina, i något som egentligen är en klassisk imperialism, investerat biljoner för att bygga kol- och mineralgruvor, och utvinna olja och gas och andra resurser i länder i Asien, Afrika och Latinamerika, och deras ”nya sidenväg”, eller ”Ett bälte, en väg” – motorvägar, järnvägar och oljeledningar – är ett projekt som ska knyta ihop Europa och Kina och förbättra dess band till Afrika och Asien. Allt detta handlar om att utvidga de kinesiska finanserna, industrin och handeln, det vill säga den kinesiska imperialismens ekonomiska stöd. Som alltid i imperialismens historia kan man förvänta sig att Kina kommer att använda dessa ekonomiska grunder för att bygga en militär styrka i syfte att försvara dem, något som vi redan har sett i Sydkinesiska sjön. Kinas ekonomiska imperialism kommer i en inte alltför avlägsen framtid troligen att leda till militära konflikter med USA eller dess asiatiska allierade, vilket skulle kunna leda till ett kärnvapenkrig och ödelägga mänskligheten.

Låt oss ta ett helt annat fall, Nicaragua. Sedan åtminstone 2006 har Nicaragua varit en diktatur som styrs av Daniel Ortega, en helt igenom kapitalistisk regim, där hans parti Frente Sandinista var allierad med de konservativa och liberala partierna. Ortega kontrollerar presidentskapet, rättsväsendet, Högsta domstolen och alla större nyhetsmedia i landet. Hans regering är mot facklig organisering i *maquiladoras* [monteringsfabriker], förnekar kvinnor rätten till abort, och fängslar sina politiska motståndare.

Trots att den påstod sig vara en socialistisk regering kunde man se att Nicaragua var ett helt igenom kapitalistiskt land. Och det var förtryckande. När bönder och miljöaktivister 2014 protesterade mot förslaget om en kanal mellan oceanerna slogs de ner våldsamt. När äldre och sedan studenter 2018 protesterade mot en reaktionär reform av pensionssystemet, misshandlades eller sköts eller dödades de. Det ledde till det som 2018 blev ett nationellt fullskaligt uppror som möttes av ett extremt våld och hundratals mord som begicks av Ortegas polis och skurkar. Den så kallade antiimperialistiska vänstern vägrade stöda den demokratiska rörelsen. Den tillskrev det nationella upprорот till USA, en regering som med glädje hade samarbetat med Ortega i årtal. 2019 fick Nicaragua omkring 44 miljoner dollar i hjälp från USA:s regering, 2017 mellan 100 och nästan 200 miljoner dollar från Världsbanken; EU gav mellan 2014 och 2020 169 miljoner dollar; och Ortega samarbetade med USA:s narkotikapolis, med USA:s södra militärkommando (och fick amerikansk militär utrustning) och med USA:s immigrationsmyndighet (stoppade migration från eller genom Nicaragua). Campisterna klagar på att nicaraguaner ibland har vänt sig till den amerikanska regeringen för hjälp, vilket är sant. Men lägertänkarna ignorerar alternativet, vilket är att det amerikanska folket (inte den amerikanska regeringen) bygger en nicaraguansk solidaritetsrörelse och att folk i hela världen stöder den demokratiska oppositionen (som vi gjorde när det nicaraguanska folket stod mot Somozas USA-stödda diktatur).

Antiimperialism borde börja med internationalism, med stöd till rörelser av arbetande människor i hela världen. Motståndet mot imperialismen kräver att arbetarnas, böndernas, städernas fattigas, liksom de ruinerade lägre medelklassernas rörelser i hela världen stärks. Vi borde se att kampen mot imperialismen grundar sig på de många demokratiska samhällsrörelserna, arbetarrörelserna och i en del fall socialistiska rörelserna i den stora mängden länder som lever under regeringar som kallar sig kapitalistiska eller socialistiska. Som socialister borde vi försöka stöda dessa rörelser – vare sig de finns i Argentina eller Venezuela, Iran eller Algeriet, Japan eller Kina, Frankrike eller Ukraina, Tyskland eller Ryssland – och samtidigt i teorin och sedan i praktiken samla dem i en enda internationell befrielseörelse.